

seme, ampak vsako leto pridelam novega semena od najboljših gomolj. Enako tudi drugi kmetje tožijo. (I. S. v D. pri T.)

Odgovor: Vzrok bode največ Vaše neprimerno podnebje in doloma tudi tla. Zaradi tega Vam priporočamo vsako leto naročiti svežega semena, na pr. s Češkega.

Vprašanje 173. Kateri pripomoček je najboljši proti sitnim muham v hlevu? (A. D. F. na Č.)

Odgovor: Proti muham je mnogo sredstev, najbolj pa hvalijo lavorovo olje, katero se primeša vodi ter ž njo umije živina, jasli in sploh kar je lesenega ter poškrope stene in strop. Mi nimamo glede muh nič izkušenj, vprašamo pa naše č. bralce, ako jih kedo ima, da nam poroča.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

185.

Pomanjkanje vode. Queensland. Rockhampton.

Čim dalje sem šel, tem huje mi je bilo, ker nisem imel pitne vode, zlasti me je skrbel konj. Po mnogem trudu sem prišel na tako zvano liverpoolsko ravnino, ali tudi tu ni bilo vode dobiti. To so ti nepregledne ravnine brez višin in brez drevja, po cele dni ne ugledaš tu živega bitja. Trava je posmojena od solnca, in po letu ne dobiš vode z lepega. Imel sem sicer seboj najnovejši zemljevid naselbine novojužno-waleške in queenslandske, s katerim sem se preskrbel v Sydneyu, ali bil je nezanesljiv. Na mestih, kjer so bile zaznamovane struge in reke, ni bilo ne duha ne sluha o njih. Več potov sem naredil velik ovinek od mojega pota, da bi dobil vode, ali ni je bilo nikjer oslediti. Voda je bila samo na popirju.

Konja je trudapolni pot zelo zdelal, tako da glada in žeje ni mogel več naprej. Dal sem mu od svoje skromne zaloge poslednje grižljaje, ki sem jih sam sebi pritrgal, ali tudi to ni izdalo. Pal je in ni več ustal. Žal mi je bilo zveste živalice, ki je vse težave potrpežljivo z menoj prenašala. Ta izguba me je zato tem huje zadela, ker sem moral sedaj večino svoje robe pustiti na mestu. Samo toliko sem vzel seboj, kolikor sem mogel nositi in mi je bilo potrebno. Žalosten sem zapustil ta kraj. Begala me je misel, kaj pa, če tudi tebe zadene enaka nesreča v teh pustinja avstralskih!

Gledal sem, da bi vsaj do večera došel k prednim goram queenslandskim, ali pot skozi gosto grmovje je bil tako težaven in zamuden, da nisem mogel. Četudi sem cel božji dan naprej ril, vendar nisem mogel priti s te pustinje. Slednjič sem bil od hoje in žeje tako zdelan, da sem nehote pal po tleh. Koj me je spanec objel in zazibal v sladko spanje.

Sanjalo se mi je, da sem v češkej domovini in slišim žuboreti potok, ki mi očvrstenja ponuja. Ali ko se prebudim, slišim mesto žuborenja vode brenčanje komarjev, in nad seboj zagledam svitle zvezde, mej njimi v krasnej svetlobi Južni križ. Krog in krog pa se je širila nedozirna, žalostna, jednolična pustinja avstralska.

Drugega dne pa sem zagledal visoke gore, in ko sem bil naredil tri angleške milje pota, prišel sem k razsežnim lagunam, kjer je v gostem rakitovju mrgolelo raznih pisanih ptičev. Hotel sem koj piti, ali voda je tako smrdela, da je želodec ni mogel prenesti. Še le s čajem, ki sem ga koj skuhal, ugasil sem strašno žejo. Eno uro sem počival, potem sem se zopet spustil na daljni težavni pot. Na večer sem prilezel do prvih navršij, kjer sem dobil dobre vode, kolikor sem hotel. Tretjega dne sem došel v Leybourn. Okrog tega malega mesta so zlati rudniki, zlasti na tako zvanem Canal-Creeku, ali so zelo pičli. Nekaj stotin Kitajcev se je ubijalo tu, in celo oni, ki so vendar z malim zadovoljni, preživljali so se komaj.

Od tu sem prišel do večjega mesta Ipswich; ima do 7.000 duš. Mal parnik me je peljal dalje po reki Bremer-River v Brisbane, glavno mesto naselbine queenslandske. Leta 1859 so severovzhodni del Avstralije odločili od Novega južnega Walesa in povzdignili na samostalno naselbino queenslandsko. Naselbina ta meri nekaj čez 100.000 angleških kvadratnih milj in ima komaj 26.000 duš. Stanovniki se drže najraje okolice brisbanske, kjer je podnebje nekoliko vlažnejše in njim tudi ugodnejše. Tu dobro uspeva razno sadje, zlasti, dobro rodi tu koruza, in se sponaša najboljši bombaž. Ostale krajine zahodne in severne so radi pomanjkanja vode le redko obljudene, večinoma so kar prazne. Le tu pa tam naletiš na ovčarno, ali malo govedarno. Zato pa po teh krajih, zlasti blizu zaliva karpentarskega, radi se klatijo domači divjaki, ki nimajo stalnih selišč, ampak žive kakor zver v lesu. Brisbane je imel pred leti samo nekaj siromašnih barak, a sedaj je že ugledno mesto. Stoji na plovnej reki tega imena in ima izborna pristanišče. Zaliv morski se naziva moretonski.

Tri dni sem ostal v Brisbanu, potem sem odplul s parnikom „Bumerangom“ v Rockhampton, lepo snažno mesto, katero bode svoj čas prvo za Brisbanom, kakor se more že sedaj soditi po krasnej njegovej leži. Plavba naša z Brisbane v Rockhampton je trajala štiri dni. Rockhampton je bil še le dve leti staro mesto, ali vendar je imel že tri cerkve, velike hiše, mnoga trgovska skladišča in več gostilnic. Po bregu reke Fitzroy blizu samega mesta je imela svoje ležišče tolpa črnih domačinov in so mnogi tudi v mesto prihajali. Možaki so bili oroženi z dolgimi pikami, bumerangi, pa malimi in velikimi krepelci s posebnega lesa, katere „nili nili“ nazivajo. Na potu so morale orožje žene nositi, kajti mož nosi samo sekirico, ki jo „tomijak“ naziva.

Malo časa sem se mudil v mestu, potem sem se spustil dalje na zlato polje Peak-Downs. Pridružili so se mi trije Švedi, ali kmalu so se vrnili, ker niso mogli prenašati strašne vročine. Dobrih 50 angleških milj za Rockhamptomom se širi ravnina z bujnim grmovjem pokrita, ali ob vročih dnevih nima dobrodejne vlage. Zverine in ptičev je tu zelo malo; časih sem dobil na spregled avstralijskega kazuarja, ali klokana. Prebrodil sem Dawson, ob katerem je ovčar čredo pasel. Svaril me je, naj bodem oprezen, in pravil mi je marsikaj o grozovitostih črnih potepačev. Ob rekah se drže najrajše njihove tolpe; tudi se nazivajo navadno po reki, ob kateri se klatijo ali leže.

Srečno sem došel v Apis-Creek, kjer so bili zlati rudniki. Kmalu potem sem zagledal reko, ki jej vele Mackenzie. Imela je malo vode popoldne, tako da se je komaj plazila mej kamenjem, ali do jutra je pribrala tako, da sem jo s težavo prebrodil. Kje se je ta voda vzela tako brzo, ker ni bilo dežja, to mi je zastavica še sedaj. Tudi tu sem dobil več pastirjev, ki so bili vsi oroženi radi divjakov tu okrog se potikajočih.

Največkrat pa sem srečal Kitajce, in vsi so mi svetovali, naj se kar ž njimi vrnem, kajti v zlatih kopaninah ni vode ne za pitje ne za pranje zlata. In prav so imeli. Čim bolj se sem bližal zalivu karpentarskemu, tem manje sem dobival vode. Sreča, da so previdni Kitajci vodo seboj nosili, pri njih sem se napil, sicer bi bil žeje poginil. Svet je pokrit z gostim grmovjem in zanikarnim skrivenčnim drevjem; lepega drevja tu ni. Te gošče se nazivajo „scrubs“. Po njih se plazi razna lezerčina, zlasti mnogo je strupenih kač. Tudi mrgoli tu vse zelenih mravelj, kosmatih gosenic in raznega drugega strupenega mrčesa. Če potnik ni previden, napravi mu ta mrčes hude bolečine. Roka se vname, in če ni kmalu zdravniške pomoči, utegne pritisniti smrt. A če dojde pomoč o pravem času, mora zdravnik živalice iskati pod kožo in rezati tako dolgo, da jo najde. Zlasti na pse se rad spušča ta mrčes ter jih tudi umori.

Kedar sem to goščo progazil, sprostrle so se pred menoj puste, žalostne ravnine, tu pa tam z nekajimi višinami razvite. Drevja skoro ni bilo ugledati. Ob severnej strani te ravnine stoje vrste vulkanskih okroglih gora, kakor bi stožke nastavil. Te stožkaste gore se nazivajo Peak-Range, in vsa ta krajina Peak Downs.

(Dalje prih.)

Narodno-gospodarske reči.

Letina letošnjega leta.

Minule dni zborovala je na Dunaji tako imenovana žitna borza t. j. shod trgovcev in statistikov vsih držav, v katerem se na podlagi številke o žitnih pridelkih tekočega leta zračuna bogatost ali neboatost le-

tošnjega žitnega pridelka po raznih deželah glede pšenice, rži, ječmena in ovsa.

Pri teh obrazcih pomenja številka „100“ srednjo letino. Kolikor toraj številka dotične dežele in dotičnega žita kaže višje nad sto, toliko bogateja je bila letina, kolikor nižje pod sto pa, toliko slabeja letina:

Tu sledi izkaz letošnjih pridelkov o žitu.

	pšenice,	rži,	ječmena,	ovsa
Avstrija	100	107	111	119
Ogerska	127	138	124	98
Pruska	104	98	103	110
Saksonska	110	95	100	115
Bavarska, Švabija	90	88	90	100
Bavarska, Palzo	105	115	105	105
Badenska	105	100	100	90
Württemberg	107	103	105	104
Meklenburg	105	97	110	110
Danska	105	105	105	105
Norveška in Švedska	80	90	100	100
Laška	100	—	90	—
Švica	120	120	—	110
Holandija	88	95	90	105
Belgija	100	85	—	110
Francoska	95	—	—	—
Angleška	100	100	—	100
Ruska	65—125	85—150	75—125	85—138
Rumenska	107—110	50—112	85—100	90—100
Srbska	100	115	80	60
Egipt	90	—	100	—

Amerika vlani pšenice 491 mil, letos 414 mil bušlov, koruze 2113 mil, letos 1600 mil bušlov.

Naši dopisi.

Dobrova 26. avgusta. (Vročina, vihar.) Osobito zadnjih 14 dni imeli smo tukaj nenavadno veliko vročino; večkrat je kazal toplomer na solnci do 50° C. Ob teh dnevih pokosilo in pospravilo se je kaj obilo prav lepe otave pod streho. Le prav malo te jesenske košnje je še po tej občini zunaj. Najbolje ugajala je toplota turšici, ter iz početka ajdi in čebelam; a slednjič pričela bila se je uže po malem oglašati suša. Več dni silil je jug polagoma na dan; sever zavračal ga je vedno nazaj. Sinoči prec po 7. uri prišla sta do boja. Tam od Vrhlike in Horjula sem pričelo se je kar trenutoma hudo bliskati in votlo grometi; blisk na blisk je švigal, grom pa postajal vedno močnejši. Bati bilo se je najhujšega. — Kakor bi bil iz topa vstrelil, zabučil silen vihar sem doli od severno-južne strani. Trajal je neprestano kakih pičlih 5 minut. Škode v naši občini napravil je prav veliko. Jabolka raz sadnega drevja so se kar sula; pometal je mnogo opeke raz streh; slamnate strehe na Švici, v Stranski vasi, Kozarijah in Šmartinem so grdo razdejane. Več sadnega drevja je na tleh; v